

HUSITISMUL ȘI CULTURA SLAVONĂ ÎN MOLDOVA

P. P. PANAITESCU

În ultimul timp, istoricii materialişti au acordat o deosebită atenție celor două mari mișcări antif feudale din evul mediu, cu centrele lor în țările slave vecine ale teritoriului locuit de poporul nostru: *bogomilismul* și *husitismul*. Îmbrăcind formele «ereziei» religioase, amindouă au însemnat o luptă revoluționară împotriva nobilimii asupritoare și a bisericii, acaparatoare a pământului și a muncii obștilor țărănești. Cercetarea legăturilor și ecourilor acestor mișcări din statele vecine în istoria Țărilor Române¹ așteaptă încă date documentare noi, precum și o interpretare științifică. Este necesar pentru aceasta să renunțăm la vechea metodă a căutării «influențelor», în schimbul folosirii unei metode materialiste, care impune aflarea confluențelor, adică a concordanței stadiului de dezvoltare al orânduirii feudale din istoria noastră cu cele din Bulgaria și Cehia în vremea bogomilismului și a husitismului, concordanță care permite sau frânează izbucnirea unor mișcări paralele și de colaborare cu cele trei țări românești, Țara Românească, Moldova și Transilvania.

Atât husitismul, cât și bogomilismul reprezintă fenomene complexe, cu caracter social (lupta împotriva clerului înalt, a nobilimii și a statului feudal),

¹ Pentru studiul legăturilor husitismului cu rominii sînt încă valabile și interesante studiile mai vechi ale lui I. Macûrek, *Husitství v rumunských zemích* în «Časopis Matice Moravské», LI, Brno, 1927, și Mihail Dan, *Cehi, slovaci și români în veacurile XIII—XVI*, Sibiu, 1944 (cap. III, p. 71—153), iar dintre lucrările mai noi: L. Demény și Josef Pataki, *Husitské revoluce hnutí na území Republiky Rumunské v první polovině 15 století*, în volumul *Mezinárodní ohlas husitství*, Praga, 1958, și aceiași autori, *A huszita forradalmi mozgalom elterjedése hazánkban és hatása a parasztléte 1437—1438 évi felkelésére*, în «Studia Universitatis Babeș-Bolyai», 1945—1955, București, 1956, p. 223—234; Const. C. Giurescu, *Utočiště husitů a jejich střediska v Moldavsku*, extras din «Sborník filozofické fakulty brněnské University» (Istorie), X, 1961, p. 105—120; Tr. Ionescu-Nișcov, *Husitica dans l'historiographie roumaine*, în «Revue roumaine d'histoire», II, 1963. Pentru studiile asupra mișcării husite în general: Tr. Ionescu-Nișcov, *Miscarea revoluționară husită în istoriografia universală*, în «Studii», XII—6 (1959), p. 153—179 și XIII—4, 1960, p. 269—297 și prezentarea sintetică a lui M. Dan, *Sub flamura taborului*, Editura Tineretului, București, 1959; ed. II, 1964. Pentru bogomilism vezi: D. Anghelov, *Богомилството в България*, ed. II, Sofia, 1962, cu întreaga bibliografie. Pentru ecourile bogomilismului în cultura romină, cf. A. Balotă, *Bogomilismul și cultura maselor populare din Bulgaria și Țările Române*, în «Romanoslavica», X. Indicații documentare despre întinderea bogomilismului în Țările Române în veacul al XIV-lea, am dat în tratatul de *Istoria literaturii romine*, I, (Machetă), 1962, p. 192—193.